

หลักการว่าด้วยทรัพยากรเพื่อการจัดทำภารกิจของรัฐ*

PRINCIPLES OF RESOURCES FOR STATE MISSION IMPLEMENTATION

บุญชนกฐา สุขเสมอ, วิสิฐศักดิ์ รักพร, อุบลวรรณ เลิศนอก
Boonchanadtha Sooksamer, Visitsak Rakporn, Ubonwan Lerdnok
มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
Vongchavalitkul University
Corresponding Author E-mail: Ubonwan_ler@vu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอองค์ประกอบสำคัญของหลักการทรัพยากรสำหรับการจัดทำภารกิจของรัฐ ซึ่งมีความสำคัญต่อการบริหารประเทศในทุกมิติ ทั้งนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ โดยที่ภารกิจของรัฐทั้งสองส่วน ได้แก่ ภารกิจหลักที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย และภารกิจรองที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการและความสุขสบายของประชาชน การดำเนินการทั้งสองประการต้องอาศัยทรัพยากรเข้าสนับสนุนการดำเนินการ อันมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ 1. กฎหมาย ซึ่งเป็นกรอบและฐานอำนาจในการดำเนินงาน 2. บุคลากร (เจ้าหน้าที่รัฐ) ผู้ปฏิบัติงานตามนโยบายและกฎหมาย 3. เงินงบประมาณ ที่ใช้ในการขับเคลื่อนภารกิจและโครงการต่าง ๆ 4. ทรัพย์สินของรัฐ เช่น อาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ใช้ในการดำเนินงาน และ 5. ความรู้ ทักษะ และวิชาการ ที่ช่วยให้การตัดสินใจและการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการทรัพยากรเหล่านี้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการบรรลุภารกิจของรัฐและสร้างประโยชน์สุขแก่ประชาชน

คำสำคัญ: ภารกิจของรัฐ; ทรัพยากรของรัฐ; ประโยชน์สาธารณะ

Abstract

This article presented the key elements of the resource principle for the implementation of state missions, which are important for national administration in all dimensions, including law, political science, public administration, and economics. The two main state missions are the main mission concerning security,

*Received March 15, 2025; Revised April 6, 2025; Accepted April 15, 2025

peace, and order, and the secondary mission concerning public welfare and convenience. The implementation of these two missions requires resources to support the implementation, which consists of five key elements: 1. Laws, which are the framework and base of authority for implementation; 2. Personnel (state officials) who work in accordance with policies and laws; 3. Budgets used to drive missions and projects; 4. State assets, such as buildings, materials, and equipment used in the implementation; and 5. Knowledge, skills, and expertise that enable effective decision-making and implementation. Therefore, the appropriate and efficient management of these resources is an important factor in achieving state missions and creating benefits for the people.

Keywords: State Missions; State Resources; Public Interest

บทนำ

ภารกิจของรัฐ มีความสำคัญและเป็นตัวบ่งชี้การมีอยู่ขององค์กรรัฐ ในทัศนะกฎหมายมหาชนและการบริหารรัฐกิจ รัฐเป็นองค์กรหนึ่งซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อจัดทำภารกิจ โดยที่ภารกิจของรัฐในทางทฤษฎีได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน (สิทธิกร ศักดิ์แสง, 2554) คือ ภารกิจหลัก อันเป็นภารกิจเกี่ยวกับความสงบ ความมั่นคงและการดำรงอยู่ของรัฐ ซึ่งคาบเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ภารกิจในลักษณะนี้รัฐจึงเข้ามาปฏิบัติในฐานะเป็นผู้ดำเนินการเองโดยตรง และเป็นการยากที่จะให้ปัจเจกชนเข้ารับหน้าที่นี้ได้ เช่น การทหารอันเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ อันเป็นภารกิจของกระทรวงกลาโหมและหน่วยงานด้านความมั่นคง การตำรวจ และการปกครองอันเกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยภายในรัฐ อันเป็นของกระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานฝ่ายปกครอง การต่างประเทศอันเกี่ยวกับสัมพันธไมตรีระหว่างรัฐ อันเป็นภารกิจของกระทรวงการต่างประเทศและหน่วยงานด้านการต่างประเทศ การยุติธรรมอันเกี่ยวข้องกับการพิจารณาบรรทัดดี อันเป็นภารกิจของฝ่ายตุลาการ ศาล และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ฯลฯ ขณะเดียวกัน ยังมีภารกิจลำดับรอง อันเป็นภารกิจเกี่ยวกับความสุขสบายแก่พลเมือง ประชาชนภายในรัฐ ดังวลีที่เคยได้ยินเชิงอุปมาอยู่เสมอว่า น้ำไหล ไฟสว่าง ทางสะดวก ประชาชนสบาย ภารกิจลักษณะนี้จึงเป็นกรณีที่รัฐเข้าไปดำเนินการเสริมอื่น ๆ เพิ่มเติมจากปัจจัย 4 เช่น การสาธารณสุข โภค การคมนาคม การพาณิชย์ เทคโนโลยี พลังงาน ศิลปวัฒนธรรม ฯลฯ ซึ่งภารกิจลำดับรองในบางสถานการณ์อาจขยับความสำคัญขึ้นเป็นภารกิจหลักได้ เช่น ในสถานการณ์โรคระบาด Covid-19 ที่เกิดขึ้นทั่วโลก รัฐทุกรัฐได้มุ่งเน้นความสำคัญของการสาธารณสุข เป็นต้น

ทั้งนี้ ภารกิจลำดับรองของรัฐนั้น อาจดำเนินการเองหรืออนุญาตให้เอกชนเข้ารับหน้าที่ดำเนินการได้ โดยประการสำคัญคือ การจะดำเนินการทั้งภารกิจหลักหรือภารกิจรองได้นั้น

รัฐจะต้องมีความจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เข้ามาเป็นส่วนประกอบในการก่อขึ้นไปจนถึง จัดทำภารกิจของรัฐจนแล้วเสร็จนั่นเอง ทรัพยากรเพื่อการจัดทำภารกิจของรัฐจึงมีความสำคัญ ทั้งในด้านนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ หรือเศรษฐศาสตร์ ต้องทำความเข้าใจ อย่างถูกต้อง เหมาะสม เพื่อให้การจัดทำภารกิจของรัฐบรรลุได้ต่อไป จึงจะได้จัดกลุ่มเพื่อทำการ อธิบายองค์ประกอบสำคัญอันเป็นทรัพยากรที่รัฐใช้จัดทำภารกิจของรัฐ ประกอบด้วย 1.กฎหมาย 2. บุคคล (เจ้าหน้าที่รัฐ) 3. เงินงบประมาณ 4. ทรัพย์สิน และ 5. ความรู้ ดังจะได้ แยกอธิบายต่อไป

กฎหมาย: กรอบและฐานอำนาจการจัดทำภารกิจของรัฐ

มีหลักการทางกฎหมายสำคัญทางกฎหมายอาญาหลักไม่มีความผิด ไม่มีโทษ โดยไม่มี กฎหมาย หรือในภาษาละตินที่ว่า Nullum Crimen, Nulla Poena Sine Lege ในทางกฎหมาย อาญาให้ความสำคัญว่าการกระทำใดจะเป็นความผิดเกิดขึ้นหรือไม่นั้น จำต้องมีกฎหมายบัญญัติ กำหนดสิ่งนั้นเป็นความผิด ถือเป็นหลักกฎหมายสากลอันเป็นที่ยอมรับและถือปฏิบัติว่า จะมีโทษ สำหรับผู้กระทำการอันไม่ต้องห้ามตามกฎหมายมิได้ (โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, 2566) กล่าวอีกนัยหนึ่ง กฎหมายอาญา คือ กฎหมายที่บัญญัติห้ามมิให้มีการกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใด หรือบังคับให้มีการ กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดโดยผู้ที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจะต้องได้รับโทษและให้หมาย ความรวมถึง กฎหมายที่บัญญัติว่าการกระทำความผิดจะถูกใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยด้วย (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2551) ที่กล่าวเริ่มต้นเช่นนี้ เพื่อบ่งชี้ว่า การกระทำใด ๆ ของรัฐ องค์กรรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งภารกิจหลักและภารกิจลำดับรอง จำเป็นต้องใช้อำนาจ จากกฎหมายเป็นสำคัญ ตามตัวอย่างข้างต้น ในการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาต้องมีกฎหมาย กำหนดความรับผิดชอบ ซึ่งผูกโยงระบบกลไกของรัฐ อันได้แก่ฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งเป็นผู้ตรากฎหมายขึ้น เพื่อให้อำนาจแก่ฝ่ายบริหารในการปฏิบัติการ และฝ่ายตุลาการในฐานะเป็นผู้ใช้กฎหมาย เพื่อวินิจฉัยชี้ขาดเมื่อมีข้อพิพาทจากการใช้อำนาจนั่นเอง กล่าวในทางกฎหมายมหาชน เป็นกฎหมายซึ่งให้อำนาจและหน้าที่แก่รัฐแก่อนุหน่วยงานของรัฐและแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการ ปกครองและการบริการสาธารณะ ซึ่งอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติของกฎหมายในการบริหาร การปกครองของรัฐ ของหน่วยงานของรัฐ หรือของเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะต้องเป็นไปตามกฎหมาย นโยบายและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนภายใต้หลักการประโยชน์สาธารณะ (วิชัย สังข์ประไพ, 2542)

กฎหมายจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดทำภารกิจของรัฐ เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่รัฐ ใช้ในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามหลักการ ความยุติธรรม และมาตรฐาน ที่ชัดเจน การมีกฎหมายที่เหมาะสมทำให้ภารกิจของรัฐดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและ สามารถปกป้องสิทธิของประชาชนได้ หากพิจารณาโดยสังเขป จะพบบทบาทของกฎหมายต่อ การจัดทำภารกิจของรัฐและการจัดทำบริการสาธารณะดังตัวอย่างต่อไปนี้

กฎหมายด้านความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัย การจัดทำภารกิจของรัฐ ย่อมมีความการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน การที่รัฐจะใช้อำนาจดังกล่าวได้ จำเป็นที่กฎหมายจะต้องกำหนดให้อำนาจเท่านั้น กล่าวอีกนัยคือ รัฐ องค์การรัฐ เจ้าหน้าที่รัฐจะใช้อำนาจเกินกว่าขอบเขตที่กฎหมายกำหนดมิได้ เช่น กฎหมายอาญาและกฎหมายเกี่ยวกับความมั่นคง ซึ่งกำหนดนิยามอาชญากรรม ความรับผิดชอบอาญา และบทลงโทษ ให้อำนาจรัฐในการป้องกัน-ปราบปรามอาชญากรรม ค้ำครองชีวิต ทรัพย์สิน และความสงบเรียบร้อยของสังคม ตัวอย่างประการต่อมาคือกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เป็นกฎหมายควบคุมขั้นตอนการใช้อำนาจรัฐให้ชอบธรรม โปร่งใส ค้ำครองสิทธิประชาชน ลดความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชน สร้างความเป็นธรรมและความน่าเชื่อถือในการบริหารงาน และตัวอย่างประการสุดท้าย กฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยไซเบอร์ มุ่งป้องกันและแก้ไขภัยคุกคามทางดิจิทัล รับมือกับการโจมตีระบบข้อมูลที่กระทบต่อความมั่นคงสร้างความปลอดภัยในโลกออนไลน์ซึ่งเชื่อมโยงกับความสงบสุขในสังคมจริง ซึ่งถือเป็นกฎหมายที่ร่วมสมัยกับสภาวะสังคมในปัจจุบัน

กฎหมายเพื่อการบริการสาธารณะและการพัฒนาเศรษฐกิจ กฎหมายเพื่อการบริการสาธารณะและการพัฒนาเศรษฐกิจ อันเป็นบรรดากฎหมายที่เกี่ยวกับการเงิน การคลัง เศรษฐกิจ การพาณิชย์ เป็นกฎหมายที่ออกแบบขึ้นเพื่อกำหนดรูปแบบพิธีการ และระบบกลไก ในด้านดังกล่าว รวมทั้งกำหนดหน่วยงานขึ้นทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายดังกล่าวด้วย โดยประการสำคัญคือ พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เป็นกฎหมายสำคัญที่กำหนดให้รัฐบาลสามารถใช้เงินแผ่นดินเพื่อดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ กฎหมายเกี่ยวกับการเงินการคลัง เป็นกฎหมายที่มีบทบาทในการจัดสรรทรัพยากรทางการเงินให้กับหน่วยงานของรัฐสำหรับภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการสาธารณะ ขณะที่กฎหมายด้านเศรษฐกิจ การพาณิชย์ ซึ่งมีจำนวนมาก เช่น กฎหมายประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล ทำหน้าที่ควบคุมการแลกเปลี่ยนคริปโทเคอร์เรนซีและโทเคนดิจิทัล หรือกฎหมายส่งเสริมการลงทุน ซึ่งให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีและไม่ใช้ภาษีเพื่อดึงดูดนักลงทุนต่างชาติ เป็นต้น เหล่านี้จะทำหน้าที่ผสมผสานระบบกลไกทางเศรษฐศาสตร์ สร้างระบบเศรษฐกิจที่มีความมั่นคง เหมาะสมกับสังคมรัฐ

กฎหมายเกี่ยวกับสังคม การพัฒนาและสวัสดิการสังคม ภารกิจของรัฐในปัจจุบันมีพลวัตที่หลากหลายกว่าในอดีต มุ่งต่อการสร้างความมั่นคงในชีวิตของพลเมือง สร้างการรับรอง ค้ำครองสิทธิ ในลักษณะสวัสดิการของรัฐ บรรดากฎหมายที่ปรากฏย่อมมีผลเป็นการออกแบบสังคมไปโดยปริยาย เช่น พระราชบัญญัติการคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 (ปัจจุบันแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 8 พ.ศ. 2566) มีบทบาทในการสร้างความเป็นธรรมในตลาดแรงงาน โดยกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการจ้างงานและการคุ้มครองสิทธิของแรงงาน เช่น การกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำ และระยะเวลาการทำงาน ทำให้แรงงานมีสิทธิได้รับความเป็นธรรมในการทำงานและป้องกันการเอารัดเอาเปรียบ หรือกฎหมายการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งเป็นบุคคลที่ประสบปัญหาในสังคมขาดความมั่นคงในการดำรงชีวิตได้อย่างปกติ บุคคลเหล่านี้อยู่ในฐานะที่ไม่อาจ

ช่วยเหลือตนเองได้และไม่อาจพึ่งพาบุคคลอื่นได้มีมาตรฐานการดำรงชีพที่ต่ำกว่ามาตรฐานความเป็นอยู่ของบุคคลทั่วไป สมควรต้องคุ้มครองให้คนไร้ที่พึ่งสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข มีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตและมีสภาพร่างกายและจิตใจ เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป (บุศรา เข้มทอง, ม.ป.ป.)

กฎหมายอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และศิลปวัฒนธรรม นอกจากภารกิจของรัฐจะเกี่ยวข้องกับพลเมืองของรัฐแล้ว รัฐยังทำหน้าที่จัดทำภารกิจในด้านอื่น ๆ ทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และศิลปวัฒนธรรม ดังปรากฏมีพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายที่กำหนดมาตรการในการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม เช่น การควบคุมการปล่อยของเสียจากอุตสาหกรรม ซึ่งช่วยให้รัฐสามารถปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและรักษาสภาพแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 เป็นกฎหมายที่มีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า โดยได้นำแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากร ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมระบบนิเวศ หรือความหลากหลายทางชีวภาพ ภายใต้แผนการอนุรักษ์และคุ้มครองพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า รวมถึงแผนแม่บทการบริหารจัดการการอนุรักษ์สัตว์ป่าและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อันเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนและทำให้เกิดประโยชน์ในการใช้ทรัพยากร ธรรมชาติอย่างสมดุล และพระราชบัญญัติส่งเสริมศิลปกรรม พ.ศ. 2551 บัญญัติขึ้นเพื่อดำรงรักษาศิลปวัฒนธรรมของชาติที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

จึงสรุปได้ว่า เป็นตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นชัดว่า กฎหมาย ที่บัญญัติขึ้นภายใต้หลักนิติรัฐ นิติธรรม ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย หลักความได้สัดส่วน จึงเป็นถือเป็นทรัพยากรหลักของรัฐที่จะต้องมีการทำให้รัฐสามารถใช้อำนาจเพื่อจัดทำบริการสาธารณะหรือจัดทำภารกิจของรัฐได้ กฎหมายจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการ การปฏิบัติงาน และการควบคุมดูแลกิจการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมาย นโยบายและกฎเกณฑ์ที่วางไว้ ช่วยให้การดำเนินงานของภาครัฐมีความเป็นระเบียบ มีประสิทธิภาพ และโปร่งใส สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน ซึ่งความสำคัญของกฎหมายในฐานะทรัพยากรของรัฐสามารถแยกออกเป็นด้านต่าง ๆ ได้ ทั้งเป็นกรอบและแนวทางในการบริหารงานของหน่วยงานรัฐ กำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ อย่างชัดเจน ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผนและสามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งกำหนดสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ ให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เป็นธรรมและเป็นไปตามจริยธรรมในการทำงาน ซึ่งส่งผลให้การบริการแก่ประชาชนมีความโปร่งใสและเกิดประโยชน์สูงสุด

บุคคล(เจ้าหน้าที่รัฐ): ผู้ปฏิบัติการให้เกิดการจัดทำภารกิจของรัฐ

บุคคลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดทำภารกิจของรัฐ เนื่องจากเจ้าหน้าที่รัฐทำหน้าที่เป็นตัวแทนของรัฐในการปฏิบัติงานตามนโยบายและแผนการ

ที่ถูกกำหนดไว้ ทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ ของรัฐเป็นไปตามเป้าหมาย การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นตัวแทนขององค์กรในภาครัฐ การกระทำใด ๆ ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงต้องกระทำภายในขอบเขตของอำนาจหน้าที่ซึ่งกฎหมายกำหนด ในขณะเดียวกันยังต้องเหมาะสมสอดคล้องกับคุณธรรมทางกฎหมายอันเป็นเจตจำนงหรือเจตนารมณ์ที่กฎหมายบัญญัติให้อำนาจไว้อีกด้วย (คณิต ฌ นคร, 2554) จากขอบเขตอำนาจหน้าที่ สิ่งที่เจ้าหน้าที่รัฐต้องใช้ควบคู่กัน คือ อำนาจกล่าวคือ เมื่อมีหน้าที่ที่ต้องกระทำแล้ว การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐ จะต้องคำนึงถึงหลักการที่สำคัญ 4 หลัก คือ หลักชอบด้วยกฎหมาย หลักสุจริต หลักไม่เลือกปฏิบัติ และหลักพอเหมาะสมควรได้สัดส่วนพอดี (รังสรรค์ เอี่ยมบุตรลบ, ม.ป.ป.) รวมทั้งจะต้องมีการจัดระบบระเบียบองค์กรรัฐเพื่อให้การดำเนินการของเจ้าหน้าที่รัฐมีความเป็นระบบ โดยประเทศไทยในจัดโครงสร้างของระบบรัฐใน 3 ส่วน คือ ส่วนราชการส่วนกลาง อันได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการส่วนภูมิภาค อันได้แก่ จังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งองค์กรของรัฐหรือรัฐมีส่วนบริหารจัดการร่วมในลักษณะอื่น ๆ ได้แก่ องค์กรอิสระ องค์กรมหาชน รัฐวิสาหกิจ ฯลฯ ทั้งนี้ เพื่อให้เจ้าหน้าที่รัฐที่ปฏิบัติงานในส่วนราชการหรือองค์กรต่าง ๆ สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีระบบกลไกที่ชัดเจน ตัวอย่างที่สะท้อนความสำคัญของเจ้าหน้าที่รัฐต่อบทบาทการจัดทำภารกิจของรัฐ มีดังต่อไปนี้

การรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยของรัฐ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีบทบาทในการบังคับใช้กฎหมาย ควบคุมการกระทำผิด และสร้างความเชื่อมั่นในระบบความยุติธรรม โดยในกรณีที่มีเหตุอาชญากรรม การตอบสนองที่รวดเร็วของเจ้าหน้าที่ตำรวจจะช่วยลดความเสียหายและทำให้ชุมชนรู้สึกปลอดภัยมากขึ้น ตัวอย่างเช่น การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมและการสืบสวนสอบสวนตามที่กำหนดใน ซึ่งช่วยเสริมสร้างความสงบสุขในสังคม

การให้บริการสาธารณะและสาธารณสุข บุคลากรทางการแพทย์เป็นตัวอย่างของเจ้าหน้าที่รัฐที่สำคัญในการให้บริการสุขภาพที่มีคุณภาพแก่ประชาชน โดยเฉพาะในสถานการณ์การระบาดของโรคติดต่อที่ต้องการการดูแลอย่างเร่งด่วน เช่น ในช่วงการระบาดของโควิด-19 แพทย์และพยาบาลต้องทำงานอย่างหนักในการให้การรักษาผู้ป่วยและจัดการกับการแพร่ระบาดอย่างเฝ้าระวังในกรอบการทำงานของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานระดับกรมลงไป ล้วนเป็นส่วนงานซึ่งประกอบกันขึ้นเพื่อจัดทำบริการด้านสาธารณสุขอย่างรอบด้าน

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เจ้าหน้าที่รัฐที่มีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจ เช่น เจ้าหน้าที่จากกระทรวงพาณิชย์และกระทรวงอุตสาหกรรม มีหน้าที่ส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการสนับสนุนผู้ประกอบการในประเทศ ซึ่งช่วยเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ

การปกป้องและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เจ้าหน้าที่รัฐในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีบทบาทในการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและควบคุมการใช้ที่ดินเพื่อการพัฒนา

อย่างยั่งยืน โดยการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติถือเป็นภารกิจที่สำคัญในการป้องกันการทำลายสิ่งแวดล้อม ซึ่งช่วยรักษาทรัพยากรป่าไม้เพื่อประโยชน์ในอนาคต

กล่าวโดยสรุป เจ้าหน้าที่รัฐมีบทบาทสำคัญในปฏิบัติการตามระบบกลไกของกฎหมาย เพื่อจัดทำภารกิจของรัฐ ทั้งด้านการพัฒนา การให้บริการประชาชน การสร้างนโยบาย การบังคับใช้กฎหมาย และการจัดการทรัพยากรของรัฐเพื่อบรรลุเป้าหมายของรัฐและพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน รวมถึงการควบคุมดูแลให้เกิดความยุติธรรมและความสงบเรียบร้อยในสังคม ซึ่ง เจ้าหน้าที่รัฐต้องปฏิบัติงานด้วยจริยธรรม ความโปร่งใส และความรับผิดชอบ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นจากประชาชนและส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างรัฐกับประชาชน นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่รัฐยังมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพบุคลากรและองค์ความรู้ใหม่ เพื่อปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี เพื่อให้หน่วยงานรัฐทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างเหมาะสม

เงินงบประมาณ

เงิน งบประมาณ และระบบการคลัง ถือเป็นองค์ประกอบหลักอีกส่วนหนึ่งที่สามารถขับเคลื่อนภารกิจของรัฐได้ เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้รัฐสามารถจัดสรรทรัพยากรเพื่อดำเนินโครงการและนโยบายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมาย รวมถึงส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนการรักษาความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน (วีระศักดิ์ เครือเทพ, 2546) นอกจากนี้ ระบบการคลังสาธารณะยังเป็นระบบของการจัดเก็บรายได้ การใช้จ่ายและการกู้ยืมของรัฐเพื่อเป้าหมายทางเศรษฐกิจของสังคม รวมทั้งใช้ระบบการเงิน การคลังของรัฐเพื่อจัดการระบบเศรษฐกิจของรัฐอีกด้วย (สุกัญญา ตันธนวัฒน์ และคณะ, 2552) การจัดทำงบประมาณของภาครัฐในประเทศไทยถูกกำหนดโดย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมายเกี่ยวกับวินัยการเงินการคลังของรัฐ รวมถึงกฎหมายวิธีการงบประมาณ ภายใต้กระบวนการวางแผนการใช้งบประมาณ การเตรียมงบประมาณจากหน่วยงานของรัฐและการพิจารณาอนุมัติเงินงบประมาณ กระทั่งการใช้จ่ายเงินงบประมาณให้เป็นไปตามวินัยการเงินการคลัง ระบบการเงินการคลังของรัฐจะมีความสำคัญยิ่งต่อการจัดทำภารกิจของรัฐ ดังตัวอย่างเบื้องต้นต่อไปนี้

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน งบประมาณช่วยให้รัฐสามารถจัดสรรทรัพยากรในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การคมนาคม การสาธารณสุขโรค และระบบขนส่งสาธารณะ เพื่อรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจและเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชน นอกจากนี้ การใช้งบประมาณยังช่วยส่งเสริมความยั่งยืน (Sehgal, 2024) เช่น การนำเทคโนโลยีสะอาดมาใช้ในระบบขนส่ง และการพัฒนาพลังงานหมุนเวียน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการสร้างอนาคตที่มั่นคงสำหรับประเทศ

การให้บริการสุขภาพ เงินงบประมาณในระบบการคลังช่วยจัดสรรงบประมาณให้แก่กระทรวงสาธารณสุขสำหรับการดูแลสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะในกรณีที่มีการระบาดของโรค เพื่อให้ประชาชนทุกคนเข้าถึงการรักษาพยาบาลที่มีคุณภาพ

การส่งเสริมการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เงินงบประมาณจากระบบการคลังช่วยให้รัฐสามารถลงทุนในระบบการศึกษาและการพัฒนาความรู้และทักษะของประชาชน โดยผ่านโครงการการศึกษาภาคบังคับและการให้ทุนการศึกษา ตัวอย่างเช่น งบประมาณสนับสนุนการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งมีผลให้เยาวชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง

การกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านนโยบายการคลัง รัฐสามารถใช้การคลังในการออกนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยการเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐในช่วงที่เศรษฐกิจชะลอตัว เช่น การอุดหนุนโครงการเพื่อการจ้างงานในพื้นที่ชนบท หรือการกระตุ้นการใช้จ่ายภายในประเทศ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ ตัวอย่างเช่น โครงการกระตุ้นเศรษฐกิจคนละครึ่งที่รัฐได้ให้เงินอุดหนุนบางส่วนเพื่อกระตุ้นการใช้จ่ายในประเทศในช่วงวิกฤตโควิด-19 ซึ่งได้รับการจัดสรรตาม

กล่าวโดยสรุป เงินงบประมาณเป็นทรัพยากรสำคัญของรัฐ ช่วยขับเคลื่อนการทำงานของหน่วยงานรัฐให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการสังคม โดยมีบทบาทหลัก 4 ด้าน ได้แก่ การสนับสนุนการดำเนินงาน ซึ่งใช้ในการปฏิบัติตามนโยบายและภารกิจของรัฐ อีกทั้งเป็นเครื่องมือประเมินผล อันเป็นหนึ่งในหน่วยวัดความสำเร็จของโครงการและวางแผนปรับปรุงงาน รวมทั้งช่วยจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม เพื่อลดการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยและเพิ่มประสิทธิภาพ และสร้างความโปร่งใสและเสถียรภาพ โดยกำหนดระบบตรวจสอบป้องกันทุจริต และบริหารรายได้-รายจ่ายอย่างสมดุล

ทรัพย์สินของรัฐ

ทรัพย์สินของรัฐ (State Assets) เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ช่วยให้รัฐบาลสามารถดำเนินนโยบายและให้บริการสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น วัสดุ ครุภัณฑ์ อาคาร สถานที่ และทรัพย์สินอื่น ๆ มีความสำคัญอย่างมากต่อการจัดทำภารกิจของรัฐ เนื่องจากเป็นทรัพยากรที่รัฐใช้ในการดำเนินงานและให้บริการสาธารณะต่าง ๆ การบริหารจัดการและการใช้งานทรัพย์สินเหล่านี้อย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยเพิ่มคุณภาพในการปฏิบัติงานและลดต้นทุนการดำเนินงานของรัฐ โดยในการบริหารจัดการทรัพย์สินของรัฐ อยู่ภายใต้กฎหมายจำนวนมาก เช่น กฎหมายเกี่ยวกับที่ราชพัสดุ ประมวลกฎหมายที่ดิน กฎหมายเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เป็นต้น เหล่านี้ล้วนกำหนดระบบกลไกในการจัดการทรัพย์สินของรัฐอย่างเป็นระบบ ตัวอย่างต่อไปนี้จึงเป็นส่วนหนึ่งที่อธิบายถึงการมีอยู่และบทบาทของทรัพย์สินของรัฐต่อการจัดทำภารกิจของรัฐ

การใช้วัสดุและครุภัณฑ์ในหน่วยงานรัฐ วัสดุและครุภัณฑ์เป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐ โดยมีบทบาทเป็นเครื่องมือ

สนับสนุนการให้บริการสาธารณะ เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร เป็นตัวชี้วัดมาตรฐานการบริการ และส่งเสริมความโปร่งใสและความรับผิดชอบผ่านระบบกลไกควบคุมมาตรฐานตามกฎหมาย เช่น วัสดุการแพทย์และครุภัณฑ์ในโรงพยาบาลช่วยให้บุคลากรทางการแพทย์ให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีคุณภาพ โดยแม้กระทั่งระบบบริหารจัดการเครื่องมือแพทย์ยังต้องมีระบบ หลักเกณฑ์บริหารจัดการด้านเครื่องมือแพทย์ รวมทั้งมีหน่วยงานกลางบริหารจัดการด้านเครื่องมือแพทย์ เรียกว่า ศูนย์เครื่องมือแพทย์ในสังกัด กองวิศวกรรมการแพทย์ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพและประการสำคัญ คือ ระบบบริหารเครื่องมือแพทย์เพื่อใช้จัดทำภารกิจด้านการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐ (กองวิศวกรรมการแพทย์ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2562) ได้เน้นถึงการจัดสรรและดูแลครุภัณฑ์เพื่อการบริการสาธารณสุข ซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการแก่ประชาชน

อาคารสถานที่และที่ดินของราชการเพื่อบริการประชาชน อาคารสถานที่ราชการซึ่งเป็นศูนย์ราชการ สำนักงานของส่วนราชการ ที่ทำการขององค์กรรัฐเป็นสถานที่ให้บริการประชาชนในด้านต่าง ๆ ซึ่งช่วยอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ตัวอย่างเช่น อาคารศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ได้ออกแบบมาเพื่อให้บริการแก่ประชาชนจำนวนมาก มีข้ออธิบายเกี่ยวกับแนวคิดการตั้งสำนักงานในเชิงอาคารสถานที่ เพื่อเป็นที่ว่าราชการหรือที่ทำการของข้าราชการ เริ่มในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ซึ่งเป็นพระราโชบายในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ด้วยมีพระประสงค์ให้แยกที่ทำการของส่วนราชการจากเดิมที่ว่าการอยู่ที่วังส่วนพระองค์หรือที่จวนของข้าราชการผู้ใหญ่ จึงเป็นแนวทางก่อกำเนิดสำนักงานของหน่วยงานรัฐนับแต่นั้นเป็นต้นมา (วิชญ์ เครื่องาม, 2555) หรือสถานที่และอาคารที่รัฐจัดสรรให้สำหรับการศึกษา เช่น โรงเรียนและมหาวิทยาลัย มีความสำคัญในการสร้างแหล่งการเรียนรู้ให้กับประชาชน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การใช้อาคารและที่ดินของโรงเรียนรัฐบาลที่ต้องได้รับการดูแลบำรุงรักษาและปรับปรุงตาม เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ยานพาหนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ยานพาหนะราชการ เช่น รถพยาบาล รถตำรวจ หรือรถดับเพลิง ฯลฯ มีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือประชาชนและจัดการกับสถานการณ์ฉุกเฉิน การมีครุภัณฑ์เหล่านี้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติภารกิจของเจ้าหน้าที่รัฐ ตัวอย่างเช่น รถพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุขที่ถูกใช้ในการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยฉุกเฉินอย่างรวดเร็ว

กล่าวโดยสรุป ทรัพย์สินของรัฐ ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะและการดำเนินนโยบายของรัฐ โดยมีบทบาทสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1. การสนับสนุนการให้บริการ 2. การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ผ่านระบบบริหารจัดการเฉพาะด้าน มีหน่วยงานที่ควบคุมมาตรฐาน และ 3. การสร้างความโปร่งใส ภายใต้กรอบกฎหมาย เช่น กฎหมายที่ราชพัสดุ และกฎหมายจัดซื้อจัดจ้าง ที่กำหนดกลไกการควบคุมการใช้

ทรัพยากรสินทรัพย์อย่างเป็นระบบ การใช้ทรัพยากรสินทรัพย์เพื่อจัดทำบริการสาธารณะจึงต้องใช้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังนั้น การบริหารทรัพยากรสินทรัพย์อย่างมีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) จึงเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคุณภาพบริการสาธารณะและสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชน

องค์ความรู้ใหม่

ความรู้ ทักษะ ศาสตร์ และวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดทำภารกิจของรัฐ เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ช่วยให้เจ้าหน้าที่รัฐสามารถดำเนินการและตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทันสมัย และตรงตามเป้าหมาย การใช้ความรู้ทางวิชาการและทักษะเฉพาะด้านช่วยให้การปฏิบัติงานมีความแม่นยำ ลดความผิดพลาด และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้ หากพิจารณาจาก ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2579) และแผนพัฒนาระยะ 5 ปี มีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาความรู้และศักยภาพของประชาชนเพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประเทศในอนาคต โดยเน้นการพัฒนาทักษะในทุกช่วงวัย การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการสร้างนวัตกรรมเพื่อความก้าวหน้าในด้านเศรษฐกิจและสังคม ทิศทางดังกล่าวย่อมสะท้อนต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลภาครัฐให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาดังกล่าว ทั้งความรู้ ความสามารถและศักยภาพ ตัวอย่างที่สำคัญมีดังนี้

การพัฒนานโยบายสาธารณสุข ความรู้ทางการแพทย์และวิชาการด้านสาธารณสุขช่วยให้รัฐสามารถกำหนดนโยบายที่เหมาะสมในการดูแลสุขภาพประชาชน ตัวอย่างเช่น ในการรับมือกับการระบาดของโรคโควิด-19 รัฐจำเป็นต้องอาศัยความรู้ด้านระบาดวิทยา การควบคุมการติดเชื้อ และการจัดการสาธารณสุขเพื่อออกมาตรการที่มีประสิทธิภาพ

การพัฒนาเศรษฐกิจและการเงิน รัฐอาศัยความรู้ด้านเศรษฐศาสตร์และการเงินเพื่อพัฒนานโยบายที่ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสร้างเสถียรภาพทางการเงิน ตัวอย่างเช่น การจัดทำแผนฟื้นฟูเศรษฐกิจในช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจ ซึ่งต้องใช้ความรู้จากศาสตร์เศรษฐศาสตร์เพื่อประเมินสถานการณ์และออกมาตรการที่เหมาะสม

การศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ความรู้ด้านการศึกษาและจิตวิทยาการเรียนรู้มีความสำคัญในการกำหนดนโยบายการศึกษาของรัฐ เช่น การออกแบบหลักสูตรการศึกษาที่พัฒนาทักษะและความรู้ของเยาวชน เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดแรงงาน ตัวอย่างเช่น นโยบายการศึกษาเชิงบูรณาการที่เน้นทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา

การรักษาความปลอดภัยและการป้องกันประเทศ ความรู้และทักษะด้านการทหารและการรักษาความปลอดภัยเป็นสิ่งจำเป็นในการปฏิบัติภารกิจของรัฐในการปกป้องประเทศ การฝึกทักษะด้านการป้องกันประเทศและการวางแผนยุทธศาสตร์อย่างมีระบบ เช่น การฝึกทหารและการพัฒนาทักษะยุทธวิธีต่าง ๆ ตามมาตรฐานที่ระบุช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันประเทศและสร้างความปลอดภัยให้แก่ประชาชน

กล่าวโดยสรุป การมีความรู้ ทักษะ และการวิจัยวิชาการที่ทันสมัยจึงช่วยให้เจ้าหน้าที่รัฐสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและนำพาประเทศไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ความรู้ในฐานะทรัพยากรที่รัฐใช้สำหรับทำภารกิจมีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อการบริหารงานรัฐหรือรัฐประศาสนศาสตร์ เพราะความรู้เป็นพื้นฐานในการกำหนดนโยบายและการพัฒนาระบบงาน ความรู้ที่ได้จากการศึกษา วิจัย และการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ช่วยให้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่รัฐสามารถตัดสินใจและกำหนดนโยบายได้อย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ รวมทั้งการพัฒนาทักษะและขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่รัฐ นอกจากนี้ ความรู้ยังส่งเสริมให้เกิดการสร้างนวัตกรรมและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมและเทคโนโลยี ทำให้การบริการประชาชนเป็นไปอย่างรวดเร็วและสะดวกมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างคุณค่าให้กับหน่วยงาน

สรุป

ทรัพยากรเพื่อการจัดทำภารกิจของรัฐมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารประเทศในทุกมิติ ทั้งด้านนิติศาสตร์ที่กฎหมายเป็นกรอบกำหนดการใช้ทรัพยากร ด้านรัฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรอำนาจและผลประโยชน์ ด้านรัฐประศาสนศาสตร์ที่เน้นประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และด้านเศรษฐศาสตร์ที่คำนึงถึงคุณค่าและความยั่งยืน ทรัพยากรเหล่านี้ประกอบด้วย กฎหมายที่กำหนดกรอบการดำเนินงาน บุคลากรภาครัฐผู้ปฏิบัติงาน เงินงบประมาณที่ใช้ในการขับเคลื่อนภารกิจ ทรัพย์สินของรัฐที่ใช้ในการดำเนินงาน และความรู้ที่เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาและแก้ไขปัญหา การบริหารจัดการทรัพยากรเหล่านี้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการบรรลุภารกิจของรัฐและสร้างประโยชน์สุขแก่ประชาชน

เอกสารอ้างอิง

- กองวิศวกรรมการแพทย์ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. (2561) *คู่มือการจัดการศูนย์เครื่องมือแพทย์ในโรงพยาบาล ฉบับปี 2562*. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.
- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2551). *คำอธิบายกฎหมายอาญาภาค 1* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: พลสยามพริ้นติ้ง (ประเทศไทย).
- โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. (2566). *ไม่มีความผิด ไม่มีโทษ ถ้าไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้แล้วว่าเป็นความผิด*. สืบค้น 2 มกราคม 2568, จาก <https://shorturl.asia/LImte>
- คณิต ณ นคร. (2554) *กฎหมายอาญาภาคทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- บุศรา เข้มทอง. (ม.ป.ป.) *การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง*. สืบค้น 2 มกราคม 2568, จาก https://cdc.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=32828

- รังสรรค์ เอี่ยมบุตรลบ. (ม.ป.ป.) การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ. สืบค้น 2 มกราคม 2568, จาก <https://shorturl.asia/3PhWm>
- วิชัย สังข์ประไพ. (2542). *หลักกฎหมายมหาชน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิชญ์ เครื่องาม. (2555). *สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพกับการปกครอง*. สืบค้น 2 มกราคม 2568, <https://www.youtube.com/watch?v=HLL9fHbxvuk&t=481s>
- วีระศักดิ์ เครือเทพ. (2546). บทวิจารณ์หนังสือเรื่อง ระบบงบประมาณและการจัดการแบบมุ่งผลสำเร็จในภาครัฐ:ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับพลเมืองยุคใหม่ โดยรองศาสตราจารย์ ดร.จรัส สุวรรณมาลา. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 1(2), 71-84.
- สิทธิกร ศักดิ์แสง. (2554). *หลักกฎหมายมหาชน*. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- สุกัญญา ตันธนวัฒน์ และคณะ. (2552). *เศรษฐศาสตร์ทั่วไป*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Sehgal, S. (2024). *Thailand's expansionary budget for 2025*. Retrieved January 2, 2025, from <https://shorturl.asia/8AfUZ>

